

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četr let Din 10.—, za pol leta Din 20.—; inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Sami si ustvarjajmo nove čase

V predzadnji številki našega lista je bilo na tem mestu zapisano, kako se še danes hočejo reševati najbolj pereče zadeve javnega življenja po starih načinih in s starimi sredstvi. To je stoodstotna resnica. Zato so tudi rezultati vse naše dosedanje politike temu primerni. Sodobnim nalogam javnega udejstvovanja naši politiki očitno niso dorasli, ker enostavno in kratkomalo ne poznajo, ne razumejo in ne čutijo tokov in utripov niti posameznih panog, niti celotnega izživljanja družbe. Vse se dela po starih kopitih in zato tako strašno napak, vsepovsod od najosnovnejšega javnega zastopa

Naša naloga je, da začnemo te bolj ne razmere korenito zdraviti in sicer od spodaj navzgor. Mi hočemo, da bi vse družabno življenje krščansko in pravično urejali in vodili zastopniki delovnih stanov družbe. To stališče so zastopali in po močeh praktično uveljavljali zastopniki kršč. soc. delavstva zmirom od dr. Janeza Ev. Kreka naprej. Tudi danes je kršč. soc. delavstvo tisto, ki ne bo o novi družbi samo kričalo in njegovi zastopniki ne bodo samo predavali o vseh mogočih dobrotah stanovstva, marveč bo skušalo danes, ko je za to malo več razumevanja, svoje stare načrte praktično oživljati.

Jeseni, meseca oktobra, bodo v Sloveniji občinske volitve. Naša državljanska pravica in naša stremjenja nam vevajajo, da pri tej priliki v strnjjenih vrstah nastopimo za naša načela. To je tudi brez vsega nujno potrebno v dobrobit same občine kot samoupravnega ljudskega zastopa in prepotrebno za koristi delavstva in vsega malega človeka. Mi hočemo, da bi po naših občinah zavrel nov duh, da bi pristopili h krmilom sveži ljudje z vedrim čelom in jasnimi pogledi.

Naše občine so postale zadnja leta kakor umirajoči ranjenci na bojišču, v katere se od zgoraj zaletavajo jastrebi, hoteč raztrgati tudi to, kar je ljudstvu od te njemu najbližje in zato svojedobno najbolj zdrave samoupravne edinice še ostalo. Občine so danes le zadnja najmanjša koleseca v stroju državne uprave. Vse se dela le po fermanih, tudi v najmanjših rečeh ni videti prav nobene podjetnosti in iniciativnosti.

Mnogi priznavajo, da je treba temu odpomoči, ne gredo pa do jedra stvari same, da bi videli prave vzroke hiranja občin. Zato so zaman vsi njihovi kliki in prazen njihov trud. Po svojih starih načinih in s svojimi starimi sredstvi ne bodo naših občin oživili in jih ne bodo usposobili za zdravo samoupravno življenje. Če bo šlo po starih kolotečinah naprej, je gotovo samo to, da bodo občine padle še nižje.

Zdravo rast k pravi ljudski samoupravi naših občin duši politika. Politične stranke seštevajo pri občinskih volitvah zanje oddane glasove. Včasih se razpisujejo občinske volitve tudi le zato, da stranka pokaže svojo moč. Vodstva političnih strank hočejo na ta način

nekako tipati ljudski politični pulz. Ne vodijo se torej volitve tako in ne odgovarjajo po svojih ciljih in po svoji izvedbi temu, za kar bi se morale vršiti. Naloga volitev je, da se v ta samoupravni zastop izvolijo ljudje, ki so pripravljeni in sposobni izvajati naravne naloge občin in oživljati gospodarske in socialne zahteve in stremjenja občanov. Naravne naloge občin in sodobne zahteve ljudstva od občine pa niso niti najmanj političnega značaja! Kaj pa hočeš sariiti v tej večini tako mali edinci s politiko?! Ta se more dovolj glasno uveljaviti in izražati v višjih korporacijah, če

so seveda res demokratične in samoupravne. Občina pa ima že po svojem naravnem in tudi v našem sedanjem zakonu danem namenu gospodarske in socialne cilje: gradnja cest, stanovanj, splošno koristnih podjetij, socialno skrbstvo, zdravstvo in tako dalje.

Zato je treba, če hočemo zares kaj izboljšati, odločno zavreči stare metode. Ljudsko zastopstvo v občinski samoupravi se mora zato izbirati po tistih prirodnih vidikih, ki jih narekujejo sodobne naloge naših občin. To se pravi, da mora biti grupacija socialno-gospodarsko-stanovska in ne splošno politična. Občina je ustanova, kjer se more stanovsko načelo ureditve (v najboljšem pomenu tega izraza) praktično prav lepo in za ljudstvo koristno uveljaviti.

Delavstvo v boju za svoje osnovne pravice

Domžale, 21. julija.

Delavstvo v tovarni Medic & Zankl v Domžalah se je organiziralo v JSZ, ki je takoj šla na delo. V tej tovarni, dasi je pred nosom Ljubljane, kulturnega središča Slovencev, se obstoječi socialni zakoni niso izpolnjevali. Za podjetnika ne obstoja niti obrtni zakon, niti zakon o zaščiti delavcev. Delavstvo je moralo delati nadure brez 50% poviška, v primeru boleznih ni dobivalo po zakonu določenih dajatev, organizirane tovariše, zlasti voditelje, se je po strani gledalo.

Da bi se delovne razmere vsaj deloma uredile, je predložila JSZ osnutek za kolektivno pogodbo. Zastopnik Delavske zbornice in zastopnik organizacije sta tako rekoč z rokovnicami hodila okoli podjetnika. Toda ta je odklonil vsak pismeni sporazum, o kolektivni pogodbi niti govora, glavni obratni zaupnik je bil odpuščen, poleg njega še 12 drugih delavcev. Sklicjal je celo delavstvo sku-

paj, kjer je nastopil silno vehementno, grdil strokovno organizacijo in še enkrat odklonil vsak sporazum z njo.

Delavstvo je bilo zaradi takega nastopa naravnost prisiljeno, da ustavi delo. Kajti podjetnik je napovedal neizprosno boj osnovnim pravicam delavstva — da se sme organizirati in kot organizirana celota urediti svoje razmere s podjetnikom.

Podjetnik je menil, da se bo delavstvo ustrašilo njegovega rohnenja. Toda sila pritiska je prekipela, delavstvo noče biti več suženj, ampak enakopraven državljani. Zato je rokavico, ki jo je tako vsiljivo in prešerno vrgel podjetnik, sprejelo in se poslužilo v tem boju svojih skrajnih pravic — štrajka.

Delavstvo je odločeno, da bo vztrajalo v tem boju do konca, pogumno in močno, zlasti ker se zaveda, da stoji za njim vsa JSZ in z njo vse pošteno in zavedno delavstvo.

Obupen klic telegrafskih delavcev

Ljubljana, 20. julija.

Zalostna je usoda brzojavnih delavcev. Njih zaposlitev je sezonska in sedaj, ko so krediti za telegrafski dela za dravsko banovino tako majhni, se več praznuje kot pa dela. V prejšnjih letih smo imeli vsaj nekoliko primerno plačo, katero so nam pa pod prejšnjim režimom silno znižali. Vendar pa to še ni bilo dosti ter so nam v začetku letošnjega leta ponovno znižali plače. Naše delo je vsak dan drugje in moramo ob času zaposlitve iskati hrano kot stanovanje izven kroga svoje družine, zaslužek pa ne zadostuje niti za preživljanje samskega delavca, ki mora iskati hrano vsak dan v drugi gostilni. Umevno tedaj, da se moramo lačni plaziti po brzojavnih drogovih in do skrajnosti izčrpani stikati za delom iz kraja v kraj. To stradanje nam je izpilo vse fizične moči in posledice so se že začele strahotno kazati.

Začetkom januarja je izčrpan padel sredi ceste na tla in umrl Štirn Jernej iz Vodice. Marca je šel iskat zdravniško pomoč tov. Učakar Franc

iz Gor. Prekra, češ da čuti želodčne bolečine, toda na OUZD so ga spoznali za zdravega, a je prve dni aprila že umrl. Sedaj je v teku pol leta že tretji padel in umrl. Zadnje dni prejšnjega tedna je tov. Tine Nolimlal tožil o želodčnih bolečinah in pravil tovarišem, da se bo kar nekam prislomil in umrl. Naredil je pa to preje kot je mislil. V soboto 11. t. m. se je hotel, med potjo domov, na nekem skednju malo odpočiti in tam so ga našli — mrtvega.

Te žrtve silno vpijejo, da je skrajni čas, da se izboljša naš položaj. Poštno ministrstvo naj nakaže kredite, da se bodo vršila dela, na katere stranke že dolgo čakajo. Brezpogojno se morajo zvišati plače, posebno še tistim, ki imajo družine, sicer bomo v par letih pocepali kot muhe. Država naj nam prizna pokojnino. Izvaja naj se paragraf 219. obrt. zakona in druga socialna zakonodaja. Po svoji strokovni organizaciji, Jugoslovanski strokovni zvezi, bomo te svoje zahteve predložili na merodajna mesta in se odločno borili za njih ureditve.

V nedeljo 26. julija TABOR gorenjskega kršč. soc. delavstva pri Sv. Križu nad Jesenicami

STROKOVNA POROČILA

Vsem tovarišem in tovarišicam!

Naši tovariši v tovarni Medic & Zankl so morali sprejeti težko borbo. Zavedajo se, da bo borba ne le težka, ampak tudi dolga. Kajti boriti se morajo z brezobzirnim in neizprosnim lastnikom, ki noče priznati delavstvu niti tega, kar določa zakon. Prosimo, da vse to upoštevate in zbirate prispevke.

Na drugem mestu poročamo tudi, da so prav tako ustavili delo tudi delavci-tovariši pri regulaciji hudournika Belea v Bohinju. Tudi ti so nujno potrebni podpore.

Zavedajmo se: V slogi in požrtvovalnosti je moč in zmaga! Tovarišem v borbi vso našo pomoč!

Kovinarji

Kamnik. Prejšnji teden smo zaključili precej dolgotrajna pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe v podjetju Titan. Podjetje je na samo besedilo pogodbe kmalu pristalo, težji boj je bil za povišanje plač. Zahtevali smo, da se nam vrne 10%, za kolikor se nam je pred leti znižala plača. Po dolgotrajnih pregovorih smo se končno zedinili na 4%. S tem seveda ni rečeno, da bomo ostalih 6% pustili. V četrtek 16. t. m. se je vršilo zborovanje vsega delavstva, na katerem so zastopniki obeh strokovnih organizacij, t. j. JSZ in SMRJ poročali o poteku in uspehu pogajanj. Delavstvo je delo svojih zastopnikov soglasno odobrilo. — Tovariši! Sedaj pa na delo. Če bomo hoteli dobiti še ostalo, bo treba železne skupnosti. Zato naj nikogar ne bo, ki bi stal v tem času izven vrst organiziranega delavstva. Naša zavednost in naša notranja skupnost morata biti zmerom silnejši. Če bomo napredovali v tem pogledu tudi še v bodoče, bodo za prvimi uspehom sledili še drugi — večji.

Rudarji

Zagorje. Naša skupina je v nedeljo 19. t. m. sklicala članski sestanek, ki je bil zelo dobro obiskan. Na sestanku sta govorila tov. Križnik iz Trbovelj in Rozman iz Ljubljane. Tov. Križnik je v svojem govoru lepo pojasnil razmerje naše strok. organizacije do drugih strokovnih organizacij. V tem pogledu vlada marsikje velika nejasnost — ako hočemo, da bo naše delo za izboljšanje našega položaja šlo enotno, moramo najprej biti mi enotni in složni — zato je pri tem važno, kako cenimo in razumemo svetovna naziranja in kakšna stališča zavzemamo do skupin, v katerih so posamezniki včlanjeni. Predvsem je naša zahteva: ako mi spoštujemo in ne kratimo nikomur svobode prepričanja — to smemo in bomo z isto pravico zahtevali tudi za nas. Tov. Rozman je obdelal nekatera strokovna vprašanja — tako je poročal o pogajanjih s TPD v Ljubljani, ki so se vršila za likvidacijo štrajka hrastniških rudarjev. V zvezi s tem je naglašal, da dosedanja pogodba, sklenjena med TPD in rudarji, ne ustreza več, da celo škoduje rudarjem, kar so pokazali tudi zadnji razgovori pri TPD. Zato je treba, da rudarji začno razmišljati in pripravljati revizijo pogodbe. Poročal je tudi, da so državni rudniki dobili zopet povečane dobave. Tudi v tem pogledu bo treba, da rudarji začno gibanje proti tem razmeram drugače kot so ga vodili doslej.

Popoldne se je vršila kratka seja strokovnega odbora rudarjev, na kateri se je pretresal sedanji položaj in so se naredili tudi potrebni sklepi, kako poživiti delo med rudarji — da se bodo te težke razmere vsaj nekoliko omilile.

Tudi rudarji bodo morali, ako hočejo izboljšati svoj položaj, ustvariti močnejše strokovne organizacije. Le po organizaciji t. j. po skupnosti je namreč mogoče, da si bodo priborili dostojno življenje. Zato na delo!

Oblačilno delavstvo

Škofja Loka. Vsem tov. odbornikom. Vse pogosteje se dogaja, da se tovariši odborniki ne udeležujejo rednih sej. Opozorjamo vse tovariše, da se sej znanprej redno udeležijo, v slučaju zadržka pa brezpogojno javijo predsedniku skupine, ali pa tajniku. Ne dopustimo, da morajo tovariši, kateri so že od početka organizacije na vodstvu, izvršiti vse težko delo sami. Pomagajmo jim! Storimo svojo dolžnost, katera nam je bila naložena!

Gradbeno delavstvo

Delavci v Bohinju ustavili delo. V Bohinju regulira banska uprava hudournik Belea. Delavstvo, ki je zaposleno pri teh delih, mora vršiti silno naporno delo. Večkrat morajo delati do pusu v vodi. Zaslužijo silno malo. Plača se giblje od 2.25 do 2.50 na uro.

Vrhu tega ima delavstvo tudi težave z vodstvom, ker premalo čuti z delavstvom. Radi nepredvidnosti vodstva je pred tedni umrl tragične smrti tovariš Slavko Taler.

Delavstvo je že opetovano prosilo za izboljšanje svojega položaja. Zastonj. Radi tega je bilo primorano, da se posluži v svrhu protesta zadnjega sredstva — da je namreč ustavilo delo.

Nasprotstva pa niso nepremostljiva, zato upamo, da se bodo razlike kmalu odpravile in da bodo ugodili upravičenim zahtevam delavstva.

Gorenjske skupine JSZ in MZ

prirede v nedeljo dne 6. sept.
pri Sv. Joštu nad Kranjem

tabor slovenskega delovnega ljudstva

s sledečim sporedom:

V soboto 5. septembra zvečer gore po vsej Gorenjski kresovi v spomin dr. Janeza Ev. Kreka.

V nedeljo 6. septembra pri Sv. Joštu:

Ob 9 sv. maša na prostem.

**Ob pol 10 odkritje spominske plošče dr. Jan. Ev. Kreku (Jože Gostinčar).
Ob 10 delavsko zborovanje, na katerem bodo govorili: Dr. Andrej Gosar, Ivan Pestotnik in Joško Jurač.**

Tabor bo posvečen predvsem spominu našega velikega učitelja dr. J. Ev. Kreka, obenem pa naj bo živ dokaz zavednosti gorenjskega delovnega ljudstva.

Delu slava — delu čast!

Dol pri Ljubljani. V torek dopoldne se je podala na bansko upravo deputacija delavcev, zaposlenih pri regulaciji Save, organiziranih v skupini JSZ v Dolu pri Ljubljani. Deputacijo je vodil tajnik JSZ tov. Grošelj Jože. Deputacija se je oglašila pri g. podbanu in načelniku tehničnega oddelka banske uprave. Po daljšem razgovoru, pri katerem so delavci zahtevali nujno potrebno zvišanje plač, se je dosegel sporazum, da se plače povišajo za 50 par na uro in da se jim doplača ena ura kot odškodnina za prekinitev dela v slučaju vremenskih nepravil.

Dol pri Ljubljani. Delavci zaposleni pri regulaciji Save so se zbrali dne 19. t. m. na sestanek, ki ga je sklicala JSZ. Poročala sta tov. Mavricij Bore in Jože Grošelj o potrebi organizacije za vse delavstvo — tudi za sezonsko. Delavci so v celoti pristopili v organizacijo, izvolili pripravljalni odbor s tov. Valentinom Morelo na čelu, ki bo izvedel organizacijo skupine JSZ v Dolu pri Ljubljani. Sklenili so tudi, da se takoj podvzame odložen pokret za izboljšanje plač delavcev, zaposlenih pri regulaciji Save. Plače so tako nizke, da imajo večjo plačo tisti, ki so zaposleni pri javnih delih na cestah. Zivi borba!

Stavbinsko delavstvo

Domžale. V nedeljo, dne 27. t. m., se bo vršil ob 9 dopoldne v gostilni pri Müllerju sestanek stavbinskih delavcev. Tovariši, ki ste organizirani v JSZ, pridite iz kamniškega okraja vsi, da se bomo pogovorili o nadaljnjem delovanju naše skupine.

Lesni delavci

Rimske Toplice. Vsemu članstvu sporočamo, da se bo vršil v nedeljo 2. avgusta ob pol 10 dopoldne v prostorih hotela »Nove pošte« izredni občni zbor skupine lesnih delavcev. Prosimo, da na ta izredni občni zbor pridejo zanesljivo vsi člani. Vabljeni so pa tudi ostali delavci, ki želijo vstopiti v naše vrste. — Odbor.

Preserje. V petek 24. t. m. ob 5 popoldne (po delu) bo članski sestanek naše skupine pri Jaku. Tovariši in tovarišice, udeležite se ga polnoštevilno, ker se je že precej spremenilo, odkar smo bili zadnjič skupaj. Namen sestanka je okrepiti zavest do skupnega dela, ki žal nam vsem najbolj manjka. Vsi na sestanek! Odbor.

Opekarško delavstvo

Vr. Opekarji smo imeli sestanek 19. t. m. v Vrhoveh pri Jamniku. Poročal je v imenu centralne tov. Grošelj o nalogah, ki jih imamo izvršiti, da bomo postali res zavedni strokovničarji ter se usposobili za nove boje v prihodnjem letu.

Radomlje. Sestanek naše skupine opekarškega delavstva se bo vršil dne 27. t. m. ob 2 popoldne v dvorani gosp. Sršena. Pridite vsi!

Ohrañni zbori

Prevalje. Centrala JSZ je sklicala za prevaljski okraj konference zaupnikov in predstavnikov vseh skupin našega okraja. Vabilu so se odzvali zaupniki od skupine kovinarjev Guštanj, skupine tekstilnih delavcev Otiški vrh, rudarji iz Mežice in od skupine iz Prevalj. Tov. Kores iz Maribora je poročal o vseh važnejših dogodkih v JSZ, ki so bili na dnevnem redu v zadnjih mesecih. Naglašal je predvsem važnost, da ostane strokovna organizacija svobodna in neodvisna od političnih strank. Obljubil je tudi, da bo centrala od zdaj lahko večkrat poslala svoje zastopnike v naše kraje, da bodo naše krajevne organizacije lahko o vseh važnih vprašanjih takoj in podrobno obveščeni. Vsi navzoči so bili s poročili zadovoljni.

Mariborsko delavsko gibanje

Maribor, 21. julija. Splošne slabe delavske razmere so prisilile, da so stopile pri nas vse tri strokovne organizacije v skupni akcijski odbor. Prvi skupni sestanek, ki ga je sklical akcijski odbor, se je vršil v torek, 14. julija, in sicer za delavstvo mestnih podjetij. Na tem sestanku se je razpravljalo predvsem o stvareh, ki so delavstvu zajamčene po splošnih delavskih določilih. Ker se pa le-ta različno tolmačijo pri posameznih obratih, vztraja delavstvo pri tem, da se splošna določila izvajajo povsod enako. V imenu akcijskega odbora so govorili g. Vidovič za SDZJ, Vojska za NSZ in tov. Kores za JSZ. Tov. Kores je pojasnil potek pogajanj in predlogov glede nove kolektivne pogodbe in starostnega zavarovanja mestnih delavcev. Med drugim je tudi apeliral na vse zaupnike in delavce, da naj vendar enkrat nehajo z medsebojnim očitanjem, da so eni bolj delavski ko drugi. Naloga zaupnikov naj bo, da skušajo po svoji pripadnosti spraviti vse delavstvo, ki še ni organizirano, v delavske strokovne organizacije.

**V nedeljo 2. avgusta vsi
na Homec!**

V nedeljo 2. avgusta TABOR kršč. soc. delavstva na Homcu Obvezna udeležba za vse skupine kamniškega okraja

Pavel Bartelj:

Mladina, na tabore!

Se nam donijo v ušesih besede, izlite iz sre nas vseh ob dnevu našega kongresa. Napravili smo in izpovedali program, ki je tak kot je naše življenje, ves borben, ves božji.

V tovarnah, delavnicah, na cesti in stanovanjih je naš apostolat. Nič več ni med nami razlike znanih ali nezanih ljudi, vsi se poznamo. Ne klonite glav, vi vsi, ki ste dobri v sebi, pogledajte okrog sebe, rešujte. Pa naj pade karkoli nad nas. Zivljenje naše mora biti polno žrtev, zmag in dela.

Na tabore! Pojdi mladina, da boš tam pred Bogom in ljudmi pokazala svojo močno in neustrašeno vero v Boga in ljubezen do bližnjega. Da boš tam zadobila novih zgledov in potov, po katerih že stopa delavska mladina.

Treba nam je taborov, treba močnih in kremenitih značajev, treba novih ljudi!

Ena in druga stran

Pri nas v St. Vidu nad Ljubljano je sedaj kaj živahno, ker imamo obrtno razstavo. Ta razstava pokaže in dokaže vsakomur, kdor si jo ogleda, da stoji obrt v St. Vidu na visoki stopnji, posebno v mizarški stroki, ki je dosegla popoln uspeh po ukusu in izdelavi. Tudi po dnevnih časopisih lahko sklepamo, da ima ta stroka lep materialni uspeh. Popolnoma drugače pa je, če pogledamo nekoliko po delavnicah, v katerih so se izdelovali ti izdelki, ki so razstavljeni in vzbujajo vso pozornost občinstva. Treba je bilo zato vložiti vse strokovno znanje pomočnikov in vajencev, ki so te izdelke izdelali pod nadzorstvom mojstrov, in s tem pokazali, da zaslužijo oni več, kakor se jim pa nudi. Če pogledamo, kakšne so delovne in plačilne razmere, pridemo prav do obupnih zaključkov. Pomočnik z večletno prakso zasluži 2 din na uro. Dela pa se pri nas kar skoraj v vseh delavnicah po 12 do 14 ur dnevno brez opoldanske počitka in brez zakonitega 50% poviška za nadure. Kje je socialni čut naših gg. mojstrov? Pribiti pa moramo, da se vendar še dobijo pod-

jetja, ki imajo red v delavnicah in da vsaj povprečno plačajo, vendar so le bele vrane.

Take so razmere pri nas zato, ker je delavstvo nezavedno, ker ne pozna niti svojih zakonitih pravic. Teh pravic pa zato ne pozna, ker ga nihče o njih ne pouči in ker do zadnjega naši delavci in pomočniki prave delavske strokovne organizacije sploh niso poznali. Zadnje mesece so se

vsaj nekateri malo razgibali in je prišla med nas JSZ. — Delavstvo, stopi na plan in pokaži, da si zmožno priboriti si vsaj po zakonu že priznane pravice, katere si teptaš s svojo lastno nezavednostjo. Vsi brez razlike pristopimo v našo edino pravo delavsko strokovno organizacijo — v Jugoslovansko strokovno zvezo! — Prizadeti pomočnik.

Takšen je kapitalizem

Velekapital je v zadnjih letih iznašel nov način, da si pripomore do čim večjih dohodkov. Ko vsa druga sredstva odpovedo, sežejo magnetje po uničevanju. To se dogaja zadnja leta zlasti z živilom. Na ta način hočejo krotiti in regulirati prehodovito naravo. Poleg vsega drugega pa je to vnebovpijoče uničevanje naravnih darov strašno goljufanje narave, ki se bo znalo še usodno maščevati. Ljudje mislijo, da so ukanili naravo in spremenili njene zakone, a v resnici so le bedasto prevarili sami sebe. V industriji je uravnavanje proizvodnje enostavno. Na količino in kakovost proizvodnje zemlje in narave pa človek v mnogih primerih nima vpliva: včasih je malo, včasih nič, včasih pa v izobilju. Vendar bi še tako obilje moglo biti le v srečo, ne pa v njegovo škodo, kakor je to dandanes, če bi na svetu zares vladala pravičnost. Tako pa se nekaj deset tisočev kar naprej debeli in redi. Ti žive v izobilju vsega mogočega. Skodo pa trpi desetine in stotine milijonov lačnih brezposelnih, nečloveško in sramotno slabo plačanih, zapostavljenih in izžemanih drugo in tretjevrstnih, tako imenovanih nekulturnih, pa tudi kulturnih narodov in ljudstev.

Naj povemo samo nekaj primerov in števil, kako so v l. 1935. uničevali plodove narave, da ne bi padle cene in s tem profit nekaternikov. — S koruzo, ki je lani silno obrodila, so v Združenih državah kurili lokomotive. Na ta način so je pokurili več kot 2 milijona ton. Da bi obdržali ceno sira in masla na dotodanji višini, so prav tam samo v prvem četrtletju 1935. uničili 600.000 krav. V Los Angelesu so nekaj časa vsak dan zlili v vodo 200.000 litrov mleka. V Braziliji so deloma pometali v morje, deloma požgali 8 mli-

jonov vreč kave, to je skoro polovica brazilskega letnega izvoza. V poljedelskih državah severne Amerike so ob istem času na mah pobili 6 milijonov prašičev, da ne bi padla cena mesa in masti. Meseca avgusta so na kalifornijski obali zmetali v morje desetine milijonov pomaranč in limon. V Floridi so pustili na površini 10.000 hektarjev zrele jagode, da so zgubile. V Kanadi so požgali več tisoč ton pšenice. Na Nizozemskem so od celotnega števila 2 milijona prašičev naenkrat pobili 100.000 mladih prašičkov, na Danskem pa so skupaj pobili 25.000 krav in iz njih napravili umetno gnojilo.

Kdo to počenja? Ali kmet? Nikdar! Kmet, ki v polu svojega obraza in z žulji svojih rok obdeluje grudo, da mu rodi, ta ne bo nikoli v trpljenju pridelanega svojega žita ali z muko prirejane svoje živine uničeval. To morejo delati le ljudje, ki jim je kmetija tovarna, mrtva, brezosebna stvar in ki jim je zgolj za to, da iztisnejo iz nje čim več profita, denarja. To so tisti, ki vidijo v kmetijstvu le toliko in toliko investiranega kapitala, ki pa z zemljo in naravo in njenim snovanjem nimajo prav nobenih stikov.

TOVARISI!

Posetite špecerijsko in kolonijalno trgovino

FILI JANKO

Celje, Dečkov trg 4a.

Rozman Jožko:

Po Švici in Luksemburgu

Letos sem imel priliko udeležiti se kar dveh sej naših mednarodnih strokovnih organizacij: seje predsedstva krščanske kovinarske internacionale 13. in 14. maja v Churu (Švica) in seje osrednje centrale krščanskih strokovnih zvez iz Utrechta 22. in 23. maja v Luxemburgu. Ob takih prilikah ni važno le to, kar se uradno obravnava na sejah, marveč je včasih važnejše ono, kar človek vidi in izve v privatnih razgovorih s tovariši, ki pridejo na sejo. Pa tudi vtisi s pota so važni in mestoma zelo zanimivi. Skušal bom s tega potovanja kratko opisati vse ono, kar se mi zdi, da bi naše tovariše zanimalo.

Priprave za pot so bile hitro gotove. Potni list in tuje valute se danes dobe brez posebnih težav. Naš denar namreč ne sme čez mejo. V ponedeljek, 11. maja, zvečer sem se odpeljal z brzovlakom proti zapadu. Po kongresu Mladinske zveze, ki je povzročil nekaterim precej vročine, nam pa truda, dela in skrbi, je bilo za mene prav primerno, da se nekoliko sprostim in umirim razbičane živce. Pa kaj bi ne! Kongres ni bil kar tako, saj so se z njim z vso resnostjo bavili najvišji predstavniki države. Pa to niti čudno ni, ko pa so nedolžne manifestacije delavske mladine, na kateri je ta izpovedala svojo vero v Boga, raztrosili nekateri vest, da ima ta kongres političen značaj. Seveda je stvar naša in strah je bil tu. Sicer pa sem se namenil, da vam pišem o potovanju in ne o domačih razmerah.

Kje sem tedaj končal? V Ljubljani na koldvoru, to pa še niti začetek ni. V torek popoldne pa sem bil za kosilo že na cilju. Chur je majhno,

starinsko in znano letovišarsko mesto s 15.000 prebivalci.

Nič uradnih sprejemov. Kot da smo vsak dan skupaj in tudi nadalje ostanemo, smo se sešli za zastopniki posameznih narodnosti na naš redni letni sestanek. Obravnavati je imel vsa pereča in tekoča vprašanja krščanske kovinarske internacionale. Seje so se poleg zastopnikov iz posameznih držav, tako Belgije, Holandske, Švice, Francije, Češko-slovaške, Ogrske, Avstrije (ki pa je prisostvoval le kot gost) in Jugoslavije udeležili tudi vsi strokovni tajniki osrednje zveze švicarskih strokovnih organizacij. Med temi sem navezal ožje stike s strokovnim tajnikom v Churu tov. Wilhelmom. Simpatičen možakar pri 40 letih, ki z veliko vnamo in vestnostjo vrši svoje težko delo. Seja je trajala dva dni in je o njej prinesla pred časom »Delavska Pravica« daljše poročilo. Stara navada je, da se seja zaključi z daljšim izletom v okolico. To predvsem zaradi tega, da se morejo delegati med seboj porazgovoriti o razmerah, ki vladajo v posameznih deželah in tako dobiti bolj točen vpogled v probleme in vprašanja mednarodnega delavskega gibanja. Pa tudi še marsikaj drugega važnega se na takih izletih porazgovori.

Tovariši so poudarjali, da v nobeni strokovni internacionali, niti pri osrednji internacionali, ni tolike skupnosti in tovarištva, kakor je to pri kovinarjih. Ne vem, kako je pri ostalih strokovnih internacionalah; za osrednjo internacionalo sem se pač prepričal, da je temu res tako. Tam je vse bolj uradno, tako rekoč oficioelno, nič prostih razgovorov, ampak samo suha poročila. Tu pa toliko življenja in tovarištva. V šali je holandski delegat ugotovil, da bi prav gotovo rešili vprašanje svetovnega miru veliko preje, kot ga morejo rešiti svetovni diplomati, ako bi nas poslali v Ženevo.

Točno ob 12 smo se odpeljali z avtobusom proti vzhodu, proti Alpam. Avtobus je brzel po

lepi asfaltni cesti z brzino 40 do 50 km na uro. Pred nami se je odkrivala vsa lepota Švice. Majhne in lične vasice so kakor roj čebel bile oslonjene na obronke gora. Višje in višje se je vzpenjal avtobus, voznika je postajala počasnejša. Dospeli smo v kraljestvo alp v višino 2000 m nad morjem. Zrak se je ohladil, zelenje je izgubilo. Vse naokrog je ležala še bela snežna odeja. Še nekaj ostrih ovinkov, pa smo bili na vrhu prelaza, katerega imenujejo Švicarji »Julia-pas« (2244 m nad morjem). Vrhovi okrog so visoki 3300 do 3400 m, pa zaradi višine, v katero smo dospeli, niso več tako strašni in grozni, kot so bili videti od daleč. Tu je razvodje dveh vodnih tokov, in sicer tečejo na eni strani potoki v Ren, med temi tudi hudournik Julia, na drugi strani pa v Donavo. Pod vrhom je lična gostilna, hospic in poleg garaža za motorni plug, s katerim orjejo s ceste sneg, ki zapade mestoma tudi 4 do 5 m visoko. Cesta je tudi pozimi oskrbovana za avtomobilski promet in je to edina cesta v tem alpskem predelu, ki je ob vsakem letnem času prehodna. Kratek odmor smo porabili za fotografiranje in ogled ogromnega motornega pluga. Nadaljevali smo pot. Cesta je v ostrih lokih padala vedno bolj in bolj. Kmalu smo vozili mimo ličnih, v švicarskem slogu grajenih hišic, ki so pa vse iz lesa, proti St. Moritzu, zimskemu letovišču svetovne aristokracije. Kakšne občutke ima človek ob takih trenutkih, se ne da povedati. Pokrajina je v resnici krasna. Lepoto kraja, ki je okrog in okrog obdan s snežnimi vrhovi alp, pa poveča še krasno gorsko jezero z gradiči in razkošnimi hoteli. Mesto je bilo kot izumrlo. Samo nekaj domačinov smo videli, drugače vse zaprto, tudi trgovine. Pravijo, da je najbolj živahno življenje in vrvenje pozimi in nekaj malega v letnih mesecih. Nakupili smo razglednice, v preprosti gostilni so nam pripravili malo za pod zobe in žejna grla, nakar smo jo mahnilo nazaj proti Churu.

(Dalje prih.)

Drobne vesti

2000 stavbinec v Skoplju je zastavkalo, ker jim podjetja niso hotela zvišati mezd in skleniti kolektivnih pogodb. Posredovanje je že v teku.

Za občinske volitve se pripravljajo vse stranke. Voditelji srbskih demokratov, zemljoradnikov in socialistov so vsak zase poslali svojim pristajšim pisma glede udeležbe pri teh volitvah. Zupani, ki bodo jeseni izvoljeni, bodo l. 1938. volili tudi nove senatorje.

Samoupravno vprašanje je po programu JRZ, kakor poroča »Slovenec« od 17. julija z ozirom na razgovore v Združeni opoziciji o preureditvi države, — samo upravno in neustavno, vprašanje, ki tudi po največji dalekosežnosti ne more pomeniti tistega, kar pojmuje pod izrazom »preureditev države«. Tu gre samo za izvedbo sedanje ustave... In prepričani smo, da bo že izvedba samouprave, t. j. preureditev državne uprave, ne države kot take, odpravila veliko razlogov za nevoljo s sedanjim upravnim redom in da bodo spričo samouprav tudi zahteve po preureditvi države dobile drugačno obliko in tudi druga sredstva (banovinske skupščine, banovinski odbori) — zaključuje »Slovenec«.

Proslava rojstnega dne in godu dr. Mačka se je izvršila po vsej Hrvaški z velikimi slavnostmi. V Zagrebu so korakale pred njim množice skozi dve uri in pol. Dr. Pernar je pozdravil jubilarca z besedami: »Tega dne ne proslavljamo zaradi ene osebe, marveč zaradi celega hrvaškega naroda. Imamo voditelja, s katerim bomo šli hrabro in vztrajno skozi vse vetrove in viharje in skozi vse stiske in neprijetnosti. Mi imamo značajnega in razboritega voditelja!«

Konec sankcij proti Italiji je bil po sklepu vlade 15. t. m. Vendar ni pričakovati, da se bo trgovski promet dvignil naenkrat spet na »stare« višine. Italija mora dobro paziti, kako bo svoje gospodarstvo iz sedanjega vojnega stanja povrnila nazaj v količnik normalne razmere. Poleg tega je naši državi še vedno dolžna 150 milij. Din in bo v bodoče glede uvoza izvajala načelo: »kolikor ti meni, toliko jaz tebi«.

392 milijonov din smo izgubili pri našem izvozu vsled sankcij. Les 240 milijonov, živina 70 milijonov, koruza 25 milijonov itd.

Uredba o vzdrževanju šol predvideva razbremenitev občin od dosedanjih težkih doklad za te namene. Skrb za vzdrževanje ljudskih šol bo prevzela banovina, ki bo v to svrhu mogla naložiti nove davščine.

Namesto nove ceste Ljubljana—Sušak se je začela popravljati cesta Ljubljana—Kočevje—Delnice. V delu je trenutno že 5 odsekov te črte in so bila vsa dela oddana za 7 milijonov Din.

Poštne palače se bodo zgradile v Splitu in Dubrovniku. Istočasno se bo izvedla avtomatizacija telefona.

7 novih ljudskih šol bo zgradila belgrajska občina še letos. Veljale bodo 8.340.000 Din.

Zadružna gospodarska banka v Ljubljani je imela po dolgih 3 letih občni zbor sedaj, ko ji je bila pred meseci dovoljena »zaščita«. Pregledano je bilo poslovanje od l. 1933 do 1935. »Sanirala« se je banka tako, da so delničarji izgubili 90%, vlagatelji in upniki pa 40%. Iz tega so stvorili nov rezervni sklad. Zadružna zveza, na kateri banka v celoti sloni, je žrtvovala še novih 19 milijonov dinarjev.

Generalna direkcija državnih železnic je zvišala dobave premoga za naše železnice od 130.030 na 136.270 ton. Zvišanje teh dobav znaša 6.240 ton, katerega pa so bili deležni le državni rudniki. Tako so se dobave državnim rudnikom povečale od 38 na 39,05 odstotkov vseh dobav.

KOLESA

Dürkopp original pokroman	Din	1.450.—
Wiktorija v barvah	„	1.400.—
Elektra krom	„	1.200.—
Flamingo Siemag	„	780.—

dobite na mesečne in tedenske obroke po 40 Din pri

M. Krašovec - Jesenice
poleg Krekovega doma

Rafinerija za čist elektrolitičen baker se bo zgradila v borskem bakrenem revirju. Stroški novih naprav so preračunjeni na 40 milijonov Din, proizvedenih pa bo letno 12.000 ton čistega bakra za potrebe naše države.

Atentat na angleškega kralja je poskusil neki pol nor človek v Londonu, a so ga hitro prijeli in zaprli.

Francoski parlament je sprejel važne nove zakone. Francoska narodna banka, ki je bila dosedaj taka le po imenu, v resnici pa je delala z njo po mili volji znanih 200 magnatskih familij, bo zanaprej pod odločilnim nadzorstvom države. Po drugem zakonu pa se bo vsa oboroževalna industrija v Franciji podržavila. Tako bo v bodoče ogromni dobiček, od katerega se je debelilo par mogočnejev na račun vsega francoskega ljudstva, pritekal v državne blagajne. Vlada je dobila za ta dva zakona večino okoli 500 glasov od 618 poslancev.

Prvi vtisi o avstrijsko-nemškem sporazumu so taki, da je pri celi kupčiji že takoj največ pridobil Hitler. V vrstah avstrijskih hitlerjevcev je nastala sicer delna zmešnjava, ker sporazum izgleda mnogim tak, kakor bi jih Hitler zatajil. Ven-

To in ono

Naša taborna kolonija za rudarske otroke. Mladinska zveza Jugoslovanske strokovne zveze bo priredila v mesecu avgustu taborjenje za rudarske otroke. Tako bo letos v prosti naravi preživel 3 tedne 15 otrok zagorskih in 10 otrok trboveljskih rudarjev, članov Jugoslovanske strokovne zveze. Taborjenje bo na Lancovem pod radovljiškim kolodvorom na posestvu g. inž. Jerneja Zupanca, ki je brezplačno prepustil prostor na razpolago. — Naši fantje iz Lesc in tja gor do Jesenic so marljivo na delu in z največjo požrtvovalnostjo nabirajo za to potrebne prispevke, da pripravijo ubogi rudarski deci kolikor mogoče prijetno bivališče v prosti naravi in predvsem dobro in tečno prehrano. Tovariška ljubezen naših gorenjskih članov do tovarišev v rudarskih revirjih zasluži vse priznanje in pohvalo. Bog daj lepo vreme! — Vsakogar, na katerega se bodo naši tovariši obrnili za potreben prispevek, lepo prosimo, naj s svojim darom pripomore, da bo uspeh kolonije čim lepši.

Iz Škofje Loke. Prav radi ustrežemo želji naših tovarišev in tovarišic in sporočamo, da sta bila imenovana v upravni odbor za občino Stara Loka naša dva zvesta in agilna člana, tovariša Potočnik Lojze in Hafner Franc. Občinski odbor je bil namreč razrešen, seveda z njim na čelu Hafner Tone, gostilničar na kolodvoru, »znan iz stavke naših tovarišev v tovarni Inteks. Naša dva tovariša sta imenovanje prevzela, ker upata, da bosta lahko svoje zmožnosti postavila v službo celokupnega delavstva. Omenimo še to, da nista člana

dar se bo to kmalu prebolelo, ker je vodstvo močno in je že izdalo proglas, da sedaj šele prične prava borba za oblast v Avstriji. S sporazumom pa je odločno odstavljeno z dnevnega reda habsburško vprašanje. Habsburžani morejo priti v Avstrijo le uživati vrnjene jim gradove in posestva.

V Gdansk u so hitlerjevci odpravili ustavo svobodnega mesta in je samo še vprašanje dni, ko se bo mesto priključilo naravnost Nemčiji. Vse to se dela proti vsem jasnim sklepom Zveze narodov. Videti pa je, da se vsi koraki vrše v sporazumu s Poljsko, čeprav po ulicah Varšave množice manifestirajo in kličejo, da je Gdansk poljski.

Vojaški upor je izbruhnil v Španiji. Za njim so vsi, ki so proti republiki, veleposestniki, ki ne dajejo zemlje iz rok, grofi, odstavljene monarhistični dostojanstveniki in generali. Upor se je razširil zlasti v španskem Maroku. Vlada je razglasila obredno stanje povsod in zato iz dežele že nekaj dni ni mogoče dobiti zanesljivega poročila o položaju. Gotovo je le, da je to odločilni boj med levico in desnico.

V avtomobilskih tvornicah Opel v Nemčiji je zahtevalo 300 delavcev narodnih socialistov polno zaposlitev in stopilo v stavko, ker se jim ni ugodilo. Podjetje se je obrnilo na vodstvo »enotne delavske fronte«. Voditelj dr. Lei je odgovoril, naj podjetje neposlušne delavce takoj odpusti.

nobene politične stranke in kot taka prava delavska zastopnika.

Škofja Loka. (Zahvala.) Vsem tovarišem in tovarišicam se najiskrenejšje zahvaljujem za izdatno podporo, katero ste mi naklonili ob priliki bolezn v moji družini. Ker sem bil tačas res v obupnem položaju, se Vam vsem skupaj še enkrat zahvaljujem. — Dolinar Justin.

Brdo pri Ljubljani. (Bela vrana.) Tudi med najbolj potrebnimi delavskimi sloji se često najde človek, ki ne uvideva potrebe za borbo v svrhu zboljšanja svojih lastnih stanovskih gospodarskih razmer. Takega človeka imamo v opekarni družbe »Opeka«. Ta človek je iz vsega početka, ko se je ustanovila v tovarni strokovna organizacija, trosil med delavstvo spore in prepire. Očitno se je postavil na stran raznih predpostavljanih v podjetju in z vsemi mogočimi izmišljotinami črnil delavstvo, hoteč se s tem seveda prikupiti. Delavske potrpežljivosti pa je bilo vendar enkrat konec in so v prvi vrsti delavke sklenile napraviti temu belovranskemu petju svojevrsten konec. — V ponedeljek zjutraj so z združenimi močmi pograbile nesrečnega in ga neusmiljeno vrgle na cesto. Ko je bilo šale konec, je bil seveda »teško poškodovan« prepeljan v bolnišnico. Tu pa na žalost zdravniška veda ni ugotovila nikakih posebnih poškodb in je po štiriurnem oddihu zapustil bolnišnico popolnoma zdrav. Pri celi zgodbi pa je posredovala tudi policija in so bili trije delavci pozvani na odgovor. Ko pa se je položaj razčistil, je bilo tudi na policiji precej smeha.

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
ŠELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V
VŠOKIH NAKLADAH UVAZUJTE LE OFF-
SETTISK, KI JE DANES NAJCENEJŠI!